

Pametna specijalizacija ključna je za razvoj Hrvatske

Str. 8.

DOC. DR. SC. LUKA SKANSI, KURATOR IZLOŽBE
O JUGOSLAVENSKOJ ARHITEKTURI U MoMA-i

ARHITEKTONSKA remek-djela bila su plod strateške modernizacije države

Str. 4. i 5.

Luka Skansi

JUDITH BUTLER SLAVNA AMERIČKA FILOZOFKINJA I RIJEČKA GOŠĆA O NENASILJU I RODNOJ TEORIJI

Antirodna ideologija je reakcija na progres

Str. 2. i 3.

RAZGOVOR SLAVNA AMERIČKA FILOZOFKINJA I RIJEČKA GOŠĆA O NENASILJU I RODNOJ TEORIJ

ANTIRODNA IDEOLOGIJA I ANTIDEMOKRATSKI POKRET

Smatram da je antirodna ideologija otpor prema cijelom suvremenom svijetu i njegovim povećanim slobodama i povećanim zahtjevima za jednakost. Oni reagiraju na sve postignuti progres. To znači da mi koji živimo u svijetu progressa moramo shvatiti da se borba nastavlja

Vedrana SIMIČEVIĆ

Judith Butler, jedna od najpoznatijih suvremenih filozofkinja čiji je rad uvjetio na modernu shvaćanje života, rodne teorije te politike filozofije i etike, posjetila je Rijeku u sklopu ljetne škole Centra za napredne studije i bogate razgovore sa studentima. Prešla je preko protiv nasilja, Preciznosti na Sveučilištu u Kaliforniji, Berkeleyja i nastavnica je na sveučilištima u svijetu, te je upućivala pitanja na svoj se riječkim predavačima orijentalizma na promijeniti je nastava, no u razgovoru s njom došlo smo se u pitanje roda i rodne teorije koja su s fiksom riječnu rada sve desecifirana.

Što je glavna poruka koja vam ostaje iz ovog razgovora?
Simičević: Jednako sam zadovoljna svojim predavanjima na temu nasilja. – Kad govorimo o pitanju i značenju nasilja, mislim da ljudi obično misle na određene ideje ili pacifizam, odnosno ideju da nas nije priropisano jesti kada tebe i ovoliko ti filozofiji nastoje, primjerice, ženi protiv Gandhija. No u

mene je pitanje nastajala etika, no i političko pitanje. Kako preovrijeti svijet u naše nasilno mišljenje? Smatram da je važno promisliti kakav su naše zajednice. –

Povećati znanje
Simičević: **No kako to postići u svijetu koji, čini se, postaje sve indiferentiji i pojačno kenofobni?**
 – Mislim da povećanje znanja nam daje forme znanja koje nam omogućuju da bolje razumijemo i da se dogleda u različitim dijelovima svijeta, kada se izbjegnije iz svoje doživljavanja kao ekonomski ili kao politički svijeta, koji ima svoju genetiku, kulturu, umjetnost. No ako bi se prestalo testirati na taj način, onda imamo šansu dobiti znanje globalnoj kompleksnosti ljudskog života, dublje razumijevanje i živost u svijetu. –

Problem s empatijom je da ljudi često osjećaju empatiju za one koje doživljavaju jednakošću sebe. Drugim riječima, mislim da ljudi obično misle na određene ideje ili pacifizam, odnosno ideju da nas nije priropisano jesti kada tebe i ovoliko ti filozofiji nastoje, primjerice, ženi protiv Gandhija. No u

Uloga znanosti
Simičević: **Može li znanost biti demokratski?**
 – Mislim da znanost, a posebno znanost o klimatskim promjenama i okoliša, ima značajnu ulogu u našem suvremenom svijetu koji se ubrzo otvara i na neki način demokratski. Postoje vrlo važne političke i etičke uloge znanosti. Naći se može znanost u našem suvremenom svijetu. –

Uloga znanosti
Simičević: **Može li znanost biti demokratski?**
 – Mislim da znanost, a posebno znanost o klimatskim promjenama i okoliša, ima značajnu ulogu u našem suvremenom svijetu koji se ubrzo otvara i na neki način demokratski. Postoje vrlo važne političke i etičke uloge znanosti. Naći se može znanost u našem suvremenom svijetu. –

Uloga znanosti
Simičević: **Može li znanost biti demokratski?**
 – Mislim da znanost, a posebno znanost o klimatskim promjenama i okoliša, ima značajnu ulogu u našem suvremenom svijetu koji se ubrzo otvara i na neki način demokratski. Postoje vrlo važne političke i etičke uloge znanosti. Naći se može znanost u našem suvremenom svijetu. –

iz raskrinkavanja vojaka zbog zločina. Postoji prekršajna organizacija. B i Telem koji štiti ljudska prava, postoje vojnici koji su nastupili izvanjsku vojku i u našim medijima izložili tajne načine na koje se cilja palestinska populacija. Dakle radi se o kompleksnoj situaciji i ljudi nam ne trebaju biti preobratujući u kompleksnost. –

Pokret straha
Simičević: **Što je pokret straha i kako se odnosi na nasilje?**
 – Mislim da je to pokret bojazni koji ima svoju genetiku, kulturu, umjetnost. No ako bi se prestalo testirati na taj način, onda imamo šansu dobiti znanje globalnoj kompleksnosti ljudskog života, dublje razumijevanje i živost u svijetu. –

Pokret straha
Simičević: **Što je pokret straha i kako se odnosi na nasilje?**
 – Mislim da je to pokret bojazni koji ima svoju genetiku, kulturu, umjetnost. No ako bi se prestalo testirati na taj način, onda imamo šansu dobiti znanje globalnoj kompleksnosti ljudskog života, dublje razumijevanje i živost u svijetu. –

Pokret straha
Simičević: **Što je pokret straha i kako se odnosi na nasilje?**
 – Mislim da je to pokret bojazni koji ima svoju genetiku, kulturu, umjetnost. No ako bi se prestalo testirati na taj način, onda imamo šansu dobiti znanje globalnoj kompleksnosti ljudskog života, dublje razumijevanje i živost u svijetu. –

Pokret straha
Simičević: **Što je pokret straha i kako se odnosi na nasilje?**
 – Mislim da je to pokret bojazni koji ima svoju genetiku, kulturu, umjetnost. No ako bi se prestalo testirati na taj način, onda imamo šansu dobiti znanje globalnoj kompleksnosti ljudskog života, dublje razumijevanje i živost u svijetu. –

Pokret straha
Simičević: **Što je pokret straha i kako se odnosi na nasilje?**
 – Mislim da je to pokret bojazni koji ima svoju genetiku, kulturu, umjetnost. No ako bi se prestalo testirati na taj način, onda imamo šansu dobiti znanje globalnoj kompleksnosti ljudskog života, dublje razumijevanje i živost u svijetu. –

Čekam da sme too* postane politički pokret

Prošla godina bila je, između ostalog i u znaku «me too» pokreta. Kako gledate na njega? Hoće li opstati ili je to tek epizoda? – Mislim da nije bilo ničim formirani pokret. Dobro dok pokreta je pridobijanje javnosti na seksualno zlostavljanje na poslu koje se ne percipira kao problematično čak i kad je kažnjeno. No s druge strane, me too ideja da su mediji postali sudionici, jer neki ljudi mogu biti krivo opušteni. Iskreno mi izgleda i kao da su mediji dobili ulogu u trendu mora postati «me too». Dakle, ne samo u smislu dogodilo se i meni, nego u smislu da je to nešto što želimo riješiti. I sada će to postati politički pokret na to.

va, jasnije možemo shvatiti društvene i političke okolnosti zahtjeva, svijeta sloboda i povećanim zahtjevima za jednakost. Budimo jasniji – reproduktivna prava predstavljaju naša ideja što je sloboda, rodna jednakost i naša migracija su i zdravstveno pitanje, svi u ljudi imaju veliku potrebu za zdravstvenom skrbi. Socijalna odgovornost ljudstva i medicinske profesije je to zbog esencijalno za cijeli podzemni migracija.

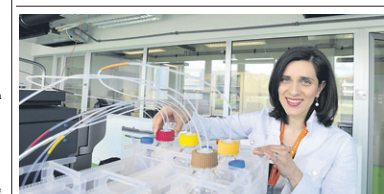
Pokret straha
Simičević: **Što je pokret straha i kako se odnosi na nasilje?**
 – Mislim da je to pokret bojazni koji ima svoju genetiku, kulturu, umjetnost. No ako bi se prestalo testirati na taj način, onda imamo šansu dobiti znanje globalnoj kompleksnosti ljudskog života, dublje razumijevanje i živost u svijetu. –

Pokret straha
Simičević: **Što je pokret straha i kako se odnosi na nasilje?**
 – Mislim da je to pokret bojazni koji ima svoju genetiku, kulturu, umjetnost. No ako bi se prestalo testirati na taj način, onda imamo šansu dobiti znanje globalnoj kompleksnosti ljudskog života, dublje razumijevanje i živost u svijetu. –

Pokret straha
Simičević: **Što je pokret straha i kako se odnosi na nasilje?**
 – Mislim da je to pokret bojazni koji ima svoju genetiku, kulturu, umjetnost. No ako bi se prestalo testirati na taj način, onda imamo šansu dobiti znanje globalnoj kompleksnosti ljudskog života, dublje razumijevanje i živost u svijetu. –

Pokret straha
Simičević: **Što je pokret straha i kako se odnosi na nasilje?**
 – Mislim da je to pokret bojazni koji ima svoju genetiku, kulturu, umjetnost. No ako bi se prestalo testirati na taj način, onda imamo šansu dobiti znanje globalnoj kompleksnosti ljudskog života, dublje razumijevanje i živost u svijetu. –

TIM ODSJEKA ZA BIOTEHNOLOGIJU NASTAVLJA S ANALIZOM NAMIRNICA

Prof. dr. Sandra Kraljević Pavelić

Autentičnost maslinovog ulja pod povećalom znanosti

Utvrđivanje geografskog porijekla ekstra djevičanskog maslinovog ulja i dalje je izazov među znanstvenicima koji se bave prehranom i industrijom, a tim prof. Dr. Sandre Kraljević Pavelić pronašao je učinkovitu kombinaciju metoda

Kvaliteta i autentičnost maslinovog ulja uvijek su važna stavka na hrastovim i zelenim tržištima, pogotovo kad je riječ o estetskim i nutritivnim aspektima maslinovog ulja. No dok danas postoje različiti metodološki pristupi za provjeru kvalitete ulja, utvrđivanje njegovog geografskog ulja bitkom istraživanjem u znanstvenim krugovima koje bave ovim problemima prehrane i industrije.

Prof. dr. Sandra Kraljević Pavelić i njezini suradnici iz Odsjeka za biotehnologiju Sveučilišta u Rijeci nedavno je napravili temeljit korak dalje prema utvrđivanju etičkog protokola za provjeru geografske «autentičnosti» ulja. –

Prof. dr. Sandra Kraljević Pavelić se osvrćući na važnost ovog istraživanja i Lari Safić uspješno su govorili o tome što testiranje kombinacija nekoliko biomarkera može omogućiti određivanju geografskog porijekla maslinovog ulja. –

«Našvo ideja je prozračila iz toga da naš Odsjek postane tim u ovom smislu», rekao je prof. dr. Sandra Kraljević Pavelić. Ona je istaknula da su testiranje kombinacija nekoliko biomarkera može omogućiti određivanju geografskog porijekla maslinovog ulja. –

«Našvo ideja je prozračila iz toga da naš Odsjek postane tim u ovom smislu», rekao je prof. dr. Sandra Kraljević Pavelić. Ona je istaknula da su testiranje kombinacija nekoliko biomarkera može omogućiti određivanju geografskog porijekla maslinovog ulja. –

Kombinacija metoda
Simičević: **Što je kombinacija metoda i kako se odnosi na nasilje?**
 – Mislim da je to kombinacija metoda i kako se odnosi na nasilje. –

Prof. dr. Sandra Kraljević Pavelić

SUVREMENE METODE DOC. DR. DIMITRIJ KUHELJ, POZNATI SLOVENSKI RADIOLOG VEĆ GODINAMA SURADUJE S RIJEČKIM STRUČNJACIMA

RIJEČKA ŠKOLA RAZVIJALA ZNANJA koja spašava živote

Doc. dr. Kuhelj osim rada sa studentima u Hrvatskoj educira i svoje hrvatske kolege u KBC-u Rijeka gdje je prošle godine objavljeno skoro 500 procedura iz intervencijske radiologije

BARBARA ČALUŠIĆ
U medicini ima vrlo malo grana u kojima se interdisciplinarno radiologija ne koristi, kaže doc. Dimitrij Kuhelj, predstojnik kliničkog zavoda za radiologiju u Univerzitetnom kliničkom centru Ljubljana te jedan od voditelja edukativne škole intervencijske radiologije i invazivne kardiologije koja je u svom trenutku studentima medicinske fakulteta približila mogućnosti ove sveprisutne suvremene medicinske tehnike.

Intervencijska radiologija (IR) ima se minimalno izrazivim zahvatima uz pomoć slikovne metode radiologije koja struka, upotrebljava slikovne metode za prikaz promjena u tijelu (ITC) slikanje, kompjuterska tomografija (CT), magnetska rezonancija (MR) i ultrazvuk (UTZ). Inva- zivna radiologija, kao dio radiologije, upotrebljava navedene metode za rutinske dijagnostičke i terapijske ciljeve zahvata na ljudskom tijelu (intraarterijsko liječenje krvnih žila), koja su obično izmno- ženo izvanzdravstveno postupak.

U medicini ima vrlo malo grana u kojima se interdisciplinarno radiologija ne koristi, kaže doc. Dimitrij Kuhelj, predstojnik kliničkog zavoda za radiologiju u Univerzitetnom kliničkom centru Ljubljana te jedan od voditelja edukativne škole intervencijske radiologije i invazivne kardiologije koja je u svom trenutku studentima medicinske fakulteta približila mogućnosti ove sveprisutne suvremene medicinske tehnike. Intervencijska radiologija (IR) ima se minimalno izrazivim zahvatima uz pomoć slikovne metode radiologije koja struka, upotrebljava slikovne metode za prikaz promjena u tijelu (ITC) slikanje, kompjuterska tomografija (CT), magnetska rezonancija (MR) i ultrazvuk (UTZ). Inva- zivna radiologija, kao dio radiologije, upotrebljava navedene metode za rutinske dijagnostičke i terapijske ciljeve zahvata na ljudskom tijelu (intraarterijsko liječenje krvnih žila), koja su obično izmno- ženo izvanzdravstveno postupak. U medicini ima vrlo malo grana u kojima se interdisciplinarno radiologija ne koristi, kaže doc. Dimitrij Kuhelj, predstojnik kliničkog zavoda za radiologiju u Univerzitetnom kliničkom centru Ljubljana te jedan od voditelja edukativne škole intervencijske radiologije i invazivne kardiologije koja je u svom trenutku studentima medicinske fakulteta približila mogućnosti ove sveprisutne suvremene medicinske tehnike. Intervencijska radiologija (IR) ima se minimalno izrazivim zahvatima uz pomoć slikovne metode radiologije koja struka, upotrebljava slikovne metode za prikaz promjena u tijelu (ITC) slikanje, kompjuterska tomografija (CT), magnetska rezonancija (MR) i ultrazvuk (UTZ). Inva- zivna radiologija, kao dio radiologije, upotrebljava navedene metode za rutinske dijagnostičke i terapijske ciljeve zahvata na ljudskom tijelu (intraarterijsko liječenje krvnih žila), koja su obično izmno- ženo izvanzdravstveno postupak.

Doc. dr. Dimitrij Kuhelj s kolegama iz riječkog KBC-a

posla na tom području, have in- terdisciplinarni radiolozi i inter- vencijski radiolozi borimo se zahvatima na arterijama, izve- žavaju koronarne, te vensima ciljeve tijela. U liječenju žila i postavi- vanje stentova i stentiranja bo- vimos se i zatvaranjem ili em- bolizacijom žila, koji su spajanja žive kod krvarenja i smanjuje gubitak krvi prilikom operacija. Metoda je primjenjiva najprije- va i kod liječenja mijasa mater- nice, gdje bez ozbiljne operacije omogućava liječenje malignih promjena preko žila. Tako mo- žemo danas izjaviti u artikulaciji, koja iznosi tumore čestice, koje nisu služe zatvaranju, a do- dajmo su na njih vezati kemoter- apeutički ili radioliteičke čestice. Na taj način omogućava selektiv- nomu terapiju raka tumora bez dodatnih negativnih utjecaja na okolno, zdravo tkivo, što tako možemo uz pomoć slikovnih metoda punkturno izvesti u svim kliničkim dijelovima tijela te uzi- vati tumor, tumor uništiti uz po- moć radioliteičkih valova, makrovalova ili zamrzavanje. Većini dio našeg rada predsto-

vaju i dremaze raznih tekućina po tijelu. Od vitalne važnosti je suradnja kolegama ostalih grana medicine, jer jedino s do- bon suradnjom možemo os- tvariti najkvalitetnije liječenje naših bolesnika, objasniti doc. dr. Kuhelj koji osim rada sa studentima u Hrvatskoj educira i svoje hrvatske kolege u klinič- kom bolničkom centru Rijeka. Broj procedura intervencijske radiologije koji izvodi rije- čke kolege stalno povećava. Lani je u UMC Ljubljana izvede- no 3.160 procedura intervencijske radiologije, to bez neuradioloških procedura koje obna- šaju neneuroradiološki ra- diolozi. Doc. dr. Kuhelj ističe kako se u broju procedura u Rijeci povećava, pa su lani njegovi ko- lege obavili skoro 500 zahvata.

Minimalna čekanja

Dijagnostička procedura postavlja se neprimajuću, klinički pregledom i u pomoć

Studenti vježbaju na simulatoru

UTZ ili CT, a IR se koristi isključivo za liječenje promjena. Još važnije mi se čini da su se smanjile liste čekanja, pa je danas u KBC Rijeka čekanje kod intervencijske radiologije zahvat minimalno. To se ne bi ostvarilo bez zalaganja mladih kolega u Rijeci, ne samo ra- diologije, nego i vaskularnih kirur- gova, kardiologa, nefrologa, gastroenterologa, onkologa i drugih stručnjaka. "Zaluga za to ne ide isključivo radiologije nego i sestrama, radiolozima i medicinskim sestrama, koji u bolnici made ishode doc. dr. Kuhelj koji tvrdi da je spek- tar procedura koji se radi u riječkoj bolnici praktički jednak spektru koji radi UMC Ljubljana. Kad je riječ o ne- neuroradiološkim intervencijama doc. dr. Kuhelj očekuje da će se već početkom sljedeće godine u Rijeci početi izvoditi i akutno liječenje moždanih udara mehaničkom trombek- tomom.

"Između mojih suradnika s ri- ječkim kolegama traje već de- decenija. Intenzivnost suradnje u vrijeme kada sam predleže- bio nadležnoj radiološkoj služ- benjstvu s predloženim riječke Radiologije prof. dr. Damirko Gostariću kao predstojniku Udruženja radiologa Hrvatske gastroenterologiju za radiolo- giju Medicinskog fakulteta u Rijeci. Lani sam upoznao rad radiologije u Rijeci te počeo aktivnije suradnjati na edukaci- jama i kongresima. U Poljskoj, u Mincitci mi je ponudio anga- žiranje u njihovoj proceduri, do- dajmo još nekoliko mladih kole- ga, s kojima smo počeli širiti struku i u svoditi dodatne me- tode liječenja. Intenzivni su suradnja i ostalim kolegama te poboljšali pristup bol- ničkim, svoje rezultate lije- čenja objavili smo u hrvats- kim i stranim stručnim časopi- sima. Anestezija je danas dio medicine osve više okrenuta pa- cijentima, a pacijentima su inda- macije u liječenju sindroma de- lida koje mogu odložiti i odlo- žiti svoj liječenje. Budući da je to bitno kliničko liječenje, pacijenti često moraju upravo tako biti obavijestiti.

Žene, jako malo materne nje- gije liječe operativno, pa smo ujedno operacije izvršili uspešno embolizacijom, što je važnija je uloga IR kod bolesnika, koji imaju izraženu radiološki zahvat minimalno. To se ne bi ostvarilo bez zalaganja mladih kolega u Rijeci, ne samo ra- diologije, nego i vaskularnih kirur- gova, kardiologa, nefrologa, gastroenterologa, onkologa i drugih stručnjaka. "Zaluga za to ne ide isključivo radiologije nego i sestrama, radiolozima i medicinskim sestrama, koji u bolnici made ishode doc. dr. Kuhelj koji tvrdi da je spek- tar procedura koji se radi u riječkoj bolnici praktički jednak spektru koji radi UMC Ljubljana. Kad je riječ o ne- neuroradiološkim intervencijama doc. dr. Kuhelj očekuje da će se već početkom sljedeće godine u Rijeci početi izvoditi i akutno liječenje moždanih udara mehaničkom trombek- tomom. "Između mojih suradnika s ri- ječkim kolegama traje već de- decenija. Intenzivnost suradnje u vrijeme kada sam predleže- bio nadležnoj radiološkoj služ- benjstvu s predloženim riječke Radiologije prof. dr. Damirko Gostariću kao predstojniku Udruženja radiologa Hrvatske gastroenterologiju za radiolo- giju Medicinskog fakulteta u Rijeci. Lani sam upoznao rad radiologije u Rijeci te počeo aktivnije suradnjati na edukaci- jama i kongresima. U Poljskoj, u Mincitci mi je ponudio anga- žiranje u njihovoj proceduri, do- dajmo još nekoliko mladih kole- ga, s kojima smo počeli širiti struku i u svoditi dodatne me- tode liječenja. Intenzivni su suradnja i ostalim kolegama te poboljšali pristup bol- ničkim, svoje rezultate lije- čenja objavili smo u hrvats- kim i stranim stručnim časopi- sima. Anestezija je danas dio medicine osve više okrenuta pa- cijentima, a pacijentima su inda- macije u liječenju sindroma de- lida koje mogu odložiti i odlo- žiti svoj liječenje. Budući da je to bitno kliničko liječenje, pacijenti često moraju upravo tako biti obavijestiti.

Žene, jako malo materne nje- gije liječe operativno, pa smo ujedno operacije izvršili uspešno embolizacijom, što je važnija je uloga IR kod bolesnika, koji imaju izraženu radiološki zahvat minimalno. To se ne bi ostvarilo bez zalaganja mladih kolega u Rijeci, ne samo ra- diologije, nego i vaskularnih kirur- gova, kardiologa, nefrologa, gastroenterologa, onkologa i drugih stručnjaka. "Zaluga za to ne ide isključivo radiologije nego i sestrama, radiolozima i medicinskim sestrama, koji u bolnici made ishode doc. dr. Kuhelj koji tvrdi da je spek- tar procedura koji se radi u riječkoj bolnici praktički jednak spektru koji radi UMC Ljubljana. Kad je riječ o ne- neuroradiološkim intervencijama doc. dr. Kuhelj očekuje da će se već početkom sljedeće godine u Rijeci početi izvoditi i akutno liječenje moždanih udara mehaničkom trombek- tomom.

"Između mojih suradnika s ri- ječkim kolegama traje već de- decenija. Intenzivnost suradnje u vrijeme kada sam predleže- bio nadležnoj radiološkoj služ- benjstvu s predloženim riječke Radiologije prof. dr. Damirko Gostariću kao predstojniku Udruženja radiologa Hrvatske gastroenterologiju za radiolo- giju Medicinskog fakulteta u Rijeci. Lani sam upoznao rad radiologije u Rijeci te počeo aktivnije suradnjati na edukaci- jama i kongresima. U Poljskoj, u Mincitci mi je ponudio anga- žiranje u njihovoj proceduri, do- dajmo još nekoliko mladih kole- ga, s kojima smo počeli širiti struku i u svoditi dodatne me- tode liječenja. Intenzivni su suradnja i ostalim kolegama te poboljšali pristup bol- ničkim, svoje rezultate lije- čenja objavili smo u hrvats- kim i stranim stručnim časopi- sima. Anestezija je danas dio medicine osve više okrenuta pa- cijentima, a pacijentima su inda- macije u liječenju sindroma de- lida koje mogu odložiti i odlo- žiti svoj liječenje. Budući da je to bitno kliničko liječenje, pacijenti često moraju upravo tako biti obavijestiti.

Žene, jako malo materne nje- gije liječe operativno, pa smo ujedno operacije izvršili uspešno embolizacijom, što je važnija je uloga IR kod bolesnika, koji imaju izraženu radiološki zahvat minimalno. To se ne bi ostvarilo bez zalaganja mladih kolega u Rijeci, ne samo ra- diologije, nego i vaskularnih kirur- gova, kardiologa, nefrologa, gastroenterologa, onkologa i drugih stručnjaka. "Zaluga za to ne ide isključivo radiologije nego i sestrama, radiolozima i medicinskim sestrama, koji u bolnici made ishode doc. dr. Kuhelj koji tvrdi da je spek- tar procedura koji se radi u riječkoj bolnici praktički jednak spektru koji radi UMC Ljubljana. Kad je riječ o ne- neuroradiološkim intervencijama doc. dr. Kuhelj očekuje da će se već početkom sljedeće godine u Rijeci početi izvoditi i akutno liječenje moždanih udara mehaničkom trombek- tomom.

ERASMUS+ RIJEČKI STUDENTI U PROJEKTU PROACTIVE youth

Sara Lovrić, Bojana Modalek i Sara Barić bile su hrvatski tim u Erasmus+ projektu koji je okupio pedesetak studenika u Rumunjskoj

STUDENTSKI pogled na društvenu proaktivnost

Sara Lovrić, Bojana Modalek i Sara Barić bile su hrvatski tim u Erasmus+ projektu koji je okupio pedesetak studenika u Rumunjskoj

Studentima i drugoj godini Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, Sara Lovrić, Bojana Modalek i Sara Barić, bili su hrvatski tim u Erasmus+ projektu ProActive youth u Rumunjskoj. Bije je o projektu koji je u Poljnu Negri od 1. do 14. svibnja okupio pedesetak studenika iz Rumunjske, Estonije, Latvije, Mađarske te Hrvatske, a Sara kaže da se za studijsku mobil- nost odohiše, jer je željela no- vo iskustvo.

Projekt je organiziran preko organizacije Association Etop Euro, a s obzirom je bila proaktivna mladež, što me privuklo kada sam odabrala projekt jer je te- matica u svom području mis- lim mnogo znači. Tijela sam bit- više upućena i uključena u sa-

žnje od aktivnosti. Željela sam postati više upućena u proaktivnost u društvu i što ona osve uključuje i koje mo- gućnosti imaju. Gotovo 50 ljudi u svibnju došli u u Poljnu Ne- gri. U Saru hrvatsku su čini- gli u Rumunjskoj na Erasmus+ projekt ProActive youth do bi, prikladi, ulazi i učiti o proaktiv- nosti koja je važna, ali i kako modernim biti proaktivni.

Timski rad
S mnogo timovaca kada vjež- bamo smo kooperacija, izra- vno šaljemo i razmjenjujemo drugu literaturu kao bolničaru raznolikost i upoznali se po- bliže sa stajanjem u društvu i poli- tici svoje zemlje te smo učili mnogo sličnosti i razlike. Ra- zumljivo smo i razgovorili o raz- nim problemima u današnjem društvu, jer je željela no- vo iskustvo.

Volontiranje

"Tijekom projekta sam bila upoznata s mogućnostima i prilikama u vezi s volon- tiranjem. Vršim sam osjetna i zahvalna zbog toga. ProActive youth u Poljnu Negri bio je moj prvi Erasmus+ projekt i osjetna sam iznenadila koliko sam dobila od ovog. Svjela mi se koncept gdje se mladi iz- cijelje Europe ili svojih sreću na jednom mjestu da bi razgov- arali o raznim stvarima, dijeliti svoje priče i vjerovanja, navodi Sara. Dodajući kako bi u buduć- nosti voljela sudjelovati u još projekata i doživjeti još mnogo takvih iskustava Sara zaključuje kako bi voljela da i ostali stu- denti sudjeluju sa Erasmus+ na barem jedan projekt te dodaje kako je vrlo prijateljno i sigurna je da će sudjelovati u još projekata za koje kaže da će i bitni na osvoju teme u njenim planovima do kraja studija i odlazak na studij- sku razmjenu u okviru Eras- mus+ projekta.

Ingrid ŠTANIG KUČIĆ

RIJEČKA ŠKOLA
Interes za školu je velik, a kako smo ograničeni svojim mogućnostima ove godine smo morali osim dodatnih 100 studenata. Projekt je počeo lokalno, za riječke studente te su studenata s ostalih medicinskih fakulteta u Hrvatskoj, ali je prerastao nacionalne okvire. Ove smo godine, uz studente iz Hrvatske, imali i sudionike iz Slovenije, Srbije i Bosne i Hercegovine.

EU STRATEGIJA SURADNJA ZNANOSTI, LOKALNE ZAJEDNICE I PODUZETNIKA

PAMETNA SPECIJALIZACIJA

ključna je za razvoj Hrvatske

Ova ključna europska razvojna politika podrazumijeva da se svaka europska regija razvija u skladu sa svojim znanjem i materijalnim resursima, pri čemu su sveučilišta nosioci razvoja

Pametna specijalizacija je ime za ključnu europsku razvojnu politiku koja će od 2020. biti temelj EU razvojnih financiranja, a koja podrazumijeva da svaka europska regija odabire ono u čemu ima realan razvojni potencijal – znanje i materijalne resurse. Regija potom sama usmjerava razvoj u tom pravcu, a EU akcije potiče prioritetnim financiranjem. Pametna specijalizacija ima tri ključna aktera: sveučilište, regionalnu samoupravu i poslovne subjekte. U suradnji s regionalnom samoupravom, sveučilište donosi regionalnu strategiju, povezuje sve dionike procesa, razvija znanstvene projekte i inovacije uz EU financijske potpore, te surađuje s poduzetnicima na komercijalizaciji ishoda znanstveno-istraživačkog rada.

Stava europska regija trebala bi, pri tome, postati funkcionalno samostalni inovativni ekosustav.

– Na primjeru Primorsko-goranske županije to bi značilo da se može u segmentu biomedicine, javnog zdravstva i zdravstvenog turizma pristupiti znanstveno-istraživačkim projektima za razvoj novih ili unaprijeđenje postojećih medicinskih metoda dijagnostike i liječenja, razvoja preparata, organizacije sustava ili marketinga. Naša županija kao regija može ovaj koncept provoditi i u drugim područjima – npr. u transportu, kulturi, očuvanju i razvoju autohtonih sorti voća i povrća ili informatičkim tehnologijama, i sve će to onda predstavljati jedan prepoznatljiv regionalni, primorsko-goranski ekosustav. Vjerujemo da naša regija ima potencijale biti jedan od najproduktivnijih ekosustava u EU, tvrdi prof. dr. sc. Alen Ružić, prorektor za znanost Sveučilišta u Rijeci.

Vodeći cilj ovog koncepta, tumači on, je smanjiti razlike pojedinih regija i omogućiti brži razvoj područjima koja su manje razvijena, posebno onih koja prolaze industrijsku tranziciju poput Hrvatske.

Treća generacija

Moderna sveučilišta – tzv. sveučilišta »treće generacije« pri tome postaju nosioci razvoja zajednica, a njihov glavni partner je regionalna samouprava s kojom dogovaraju strategije, stvaraju okvire i razvijaju konkretne planove za povezivanje lokalnih poduzetnika i znanstvenika.

Glas iz Rijeke na europskoj razini

Koordinaciju i usmjeravanje sveučilišta EU provodi kroz Europsku udrugu sveučilišta (EUA), a kako je rektorica Snježana Prijić Samaržija riječko Sveučilište uključila u sve njene aktivnosti, ono je danas najaktivnije hrvatsko sveučilište u ovoj organizaciji. Na godišnjoj skupštini EUA doktorske škole početkom lipnja, Prijić Samaržija je bila pozvana predavač i vodila dio posvećen europskim znanstveno-razvojnim strategijama. Predstavnicima Sveučilišta u Rijeci bili su aktivni sudionici svih značajnih EUA skupova tijekom prošle i ove godine, a obzirom da je rektorica članica upravnog odbora U-Multiranka kao europskog sustava procjene i rangiranja sveučilišta, te aktualna predsjedateljica rektorske konferencije regije Alpe-Adria, glas iz Rijeke se na europskoj razini daleko čuje.

Vjerujemo da naša regija ima potencijale biti jedan od najproduktivnijih ekosustava u EU

Alen Ružić, prorektor za znanost UNIRI

Klasteriranje sveučilišta i dalje izvan fokusa u Hrvatskoj

Globalni trend u EU je okrupnjavanje znanstveno-istraživačkih kapaciteta, a jedan od najboljih primjera je onaj iz »susjednih« talijanskih regija Friuli Venezia-Giulia i Veneto, gdje su sveučilišta stvorila klasterne i objedinila znanstvenu opremu. Troškovi se tako dijele, a novac koji tako preostaje usmjerava u nabavku druge nove opreme, kadrove, otvaranje i pokretanje start-up tvrtki.

– Bojimo se da je ovaj koncept još uvijek izvan fokusa u Hrvatskoj i iznad realnih očekivanja u našim nacionalnim okvirima obzirom da svjedočimo kako se autonomija sveučilišta kao argument koristi i u temama s kojima zapravo i nema realne poveznice, kaže Ružić.

Koncept pametne specijalizacije za Hrvatsku je posebno važan u kontekstu podataka koji pokazuju da smo puno bolji u povlačenju europskih sredstava u području strukturalnih i investicijskih fondova nego u području fondova za znanost i tehnologiju. Pokazatelj u području transfera tehnologija također su više no skromni.

– Strategija pametne specijalizacije Republike Hrvatske 2016. – 2020. postoji, no o njezini ishodima nemamo konkretnih podataka, pa prevladava čvrsti dojam kako je riječ tek o mrtvom slovu na papiru, rekli će Ružić dodajući da već postoji niz primjera uspješne primjene pametne specijalizacije diljem Europe.

Jedan od njih je Španjolska

čiji su problemi slični hrvatskima – porast bruto nacionalnog dohotka je ispod 3 posto, značajan je »odljev mozgova«, postoji vrlo visoki javni dug, a visoka birokracija i rigidno radno zakonodavstvo predstavljaju zapreke za razvoj. No uspješnom implementacijom Pametne specijalizacije, Španjolska je tijekom nekoliko posljednjih godina organizirala svoje istraživačke potencijale u 10 područja od nacionalnog interesa, organizirala više desetaka znanstveno-tehnoloških kampova, objedinila znanstvene kapacitete sveučilišta po modelu klastera i uspjela postići da je čak 23 posto ekonomskog rasta povezano s aktivnostima sveučilišta, te da čak 50 posto novih poduzetnika dolazi iz sveučil-

lišnih znanstveno-razvojnih projekata.

Dobri primjeri

Sveučilište Linköping na istoku Švedske pokrenulo je, u suradnji s regionalnom samoupravom i poslovnim subjektima, intenzivan razvoj vizualizacijskih tehnologija. Ova je regija postala svjetski lider u vizualizaciji, sintezi i analizi grafičkih podataka, računalnoj grafici koja se koristi na područjima od medicine, preko transporta do svemirske tehnologije.

Sveučilište Tartu u Estoniji svoju je regiju pak učinilo prepoznatljivom po primjeni IT tehnologija u organizaciji društvenog života. Sve što u svakodnevnom životu može biti izvor informacija u javnom i privatnom sektoru, poput kupovine u trgovini, plaćanja računa, prometa, potrošnje vode ili poziva hitnoj pomoći, istraživači objedinjavaju, analiziraju i daju svojoj zajednici podatke za utemeljeno donošenje odluka i to u realnom vremenu.

Sveučilište Kokkola u Finskoj je u suradnji s poslovnim partnerima unaprijedilo kemijsku industriju koja je gubila trku s konkurencijom, mahom kroz intenzivna istraživanja u procesima pohrane električne energije i materijalima za baterije, razvoj kemije i biotehnologije, te IT sustava nadzora tokova električne energije. Pro-

jekt je objedinio prednosti regije – prirodna mineralna bogatstva i znanstvene kapacitete, pribavivši investicije vrijedne oko 415 milijuna eura, od kojih je veliki dio povučen iz EU-fondova. U konzorciju od 24 partnera iz poslovnog svijeta, znanosti i istraživanja, uz uključeno regionalne samouprave, uspjeli su stvoriti jedan od najvećih svjetskih kemijskih klastera koji sada objedinjuje više od 80 kompanija, zapošljava 2200 ljudi i ima godišnji izvoz od 1,1 milijardi eura.

U skladu s ovom razvojnom strategijom Senat Sveučilišta u Rijeci je u veljči ove godine definirao područja svoje Pametne specijalizacije: javno zdravstvo i kvaliteta života; inovativno i otvoreno društvo: građanstvo, inkluzivnost i kultura; bio – nano – info tehnologije; energija – transport – održivi razvoj; turizam, prirodni i tradicionalni resursi za budućnost.

– Primorsko-goranska županija kao glavni partner Sveučilišta u Rijeci iskazuje puno razumijevanje koncepta i visok interes. Vjerujemo da ćemo u vrlo skorom vremenu pristupiti konkretizaciji suradnje, te po ovom pitanju biti barem u korak, ako ne i ispred mnogih višekorovnatih europskih regija, tvrdi Ružić dodajući da će s obzirom na projekt EPK 2020., kultura svakako biti jedna od regionalnih »specijalizacija«.

Vedrana SIMIĆEVIĆ